

AAN De Minister van Justitie
De heer mr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Door Reg. v.
aan DWIAU

Ministerie van Justitie

Dossier _____

Datum 15 OKT. 2007

Nummer 0715511065

Aan: ms. mr. Van Zeeuwen

16/10

MvJ Down

Modus het CBP inv. art. 21. viente lid, se-
ten hebben, is er dan-
tijdig wetwijziging, voor
ve be-
reiden.

DATUM 11 oktober 2007

ONS KENMERK z2007-00914

CONTACTPERSOON mw. mr. E.T.H.M. Bool-Houwen
070-8888500

UW BRIEF VAN 10 juli 2007

UW KENMERK 5488782/07/6

ONDERWERP Advies verkenning DNA-onderzoek in strafzaken.

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 10 juli 2007 heeft u het College bescherming persoonsgegevens (het CBP) de nota "Verkenning DNA-onderzoek in strafzaken vanuit wetgevings- en juridisch perspectief" (de verkenningnota) ter advisering voorgelegd.

Op initiatief van het Ministerie van Justitie zijn in de zomer van 2005 twee bijeenkomsten georganiseerd met deskundigen. Deze bijeenkomsten dienden om de nieuwe ontwikkelingen op het terrein van DNA-onderzoek in kaart te brengen, evenals de knelpunten en de behoeften op dat terrein. Het CBP waardeert het dat u in de verkenningnota beschrijft hoe u in de komende jaren met deze ontwikkelingen wilt omgaan en het CBP de gelegenheid geeft hierover te adviseren.

In de verkenningnota worden voornemens aangekondigd om het gebruik van DNA-onderzoek verder uit te breiden, hetzij binnen de huidige DNA-wetgeving, hetzij door de aanpassing van wetgeving.

Het betreft de volgende zeven voornemens:

- Het voornemen om de toepassing van het criterium "in het belang van het onderzoek" dat geldt bij de toepassing van gedwongen DNA-onderzoek bij verdachten te verruimen.
- Het voornemen om de gefaseerde invoer van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden los te laten.
- Het voornemen om een iets ruimere toepassing te geven aan het instrument grootschalig DNA-onderzoek.
- Het voornemen om bij wet de mogelijkheid van DNA-verwantschapsonderzoek te introduceren.
- Het voornemen om DNA-onderzoek op verzoek van het slachtoffer bij zeer ernstige gewelds- en zeden misdrijven mogelijk te maken.
- Het voornemen om DNA-onderzoek naar uiterlijk waarneembare kenmerken van een ongeïdentificeerd slachtoffer mogelijk te maken.
- Het voornemen om de hulp-officier van Justitie ook de bevoegdheid toe te kennen tot het verrichten van DNA-onderzoek aan celmateriaal van een onbekende verdachte.

Enkel het onder D. genoemde voornemen geeft het CBP aanleiding tot het maken van opmerkingen. Dit voornemen betreft de mogelijkheid om onder omstandigheden met behulp van DNA-verwantschapsonderzoek de identiteit van een verdachte alsnog vast te stellen of een mogelijke verdachte uit te sluiten. In de verkenningnota wordt dit als volgt toegelicht: "Doordat

DATUM 11 oktober 2007

ONS KENMERK z2007-00914

DNA- profielen van bloedverwanten in een bepaalde mate met elkaar overeenkomen, kunnen op basis van een vergelijking tussen het DNA- profiel van een bekende persoon en een DNA-profiel uit een spoor van een onopgelost misdrijf statistisch onderbouwde uitspraken worden gedaan of het spoor afkomstig kan zijn van een bloedverwant van die persoon. Dit kan bruikbare informatie opleveren in het opsporingsonderzoek".

Het advies

Ten aanzien van het voornemen om het gebruik van DNA-onderzoek uit te breiden door bij wet de mogelijkheid van DNA-verwantschapsonderzoek te introduceren, concludeert het CBP het volgende:

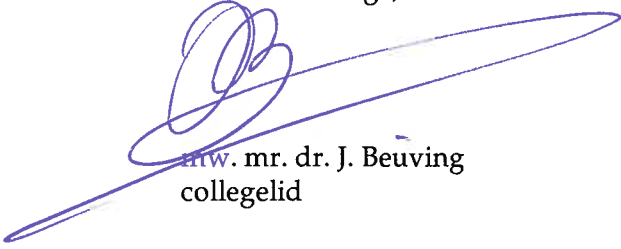
Artikel 21, vierde lid Wbp bevat een verbod om erfelijkheidsgegevens te verwerken anders dan met betrekking tot de betrokkene bij wie de betreffende gegevens zijn verkregen. In tegenstelling tot hetgeen in de verkenningnota wordt gesteld, is het niet mogelijk om op grond van artikel 23, eerste lid onder e Wbp af te wijken van dit verbod. Wetgeving die de mogelijkheid van DNA-verwantschapsonderzoek in strafzaken opent, is derhalve in strijd met artikel 21, vierde lid Wbp.

Het CBP adviseert u dan ook niet over te gaan tot het ontwikkelen van wetgeving die de mogelijkheid introduceert van DNA-verwantschapsonderzoek.

Een toelichting op dit advies treft u in de bijlage aan. Ik verneem graag op welke wijze u aan dit advies gevolg zult geven.

Hoogachtend,

Het College bescherming persoonsgegevens,
Voor het College,

mr. dr. J. Beuving
collegelid

Bijlage bij de brief van het College bescherming persoonsgegevens van 11 oktober 2007
inzake het advies van het College bescherming persoonsgegevens (het CBP) betreffende de nota
"Verkenning DNA-onderzoek in strafzaken vanuit wetgevings- en juridisch perspectief" (de
verkenningnota).

In de verkenningnota worden voornemens aangekondigd om het gebruik van DNA-onderzoek
verder uit te breiden, hetzij binnen de huidige DNA-wetgeving, hetzij door de aanpassing van
wetgeving. Een van de in de verkenningnota aangegeven voornemens betreft het voornemen om bij
wet de mogelijkheid tot DNA-verwantschapsonderzoek te introduceren.

Dit voornemen geeft het CBP aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Artikel 21, vierde lid Wbp bevat een verbod om erfelijkheidsgegevens te verwerken anders dan met
betrekking tot de betrokkene bij wie de betreffende gegevens zijn verkregen.

Artikel 21, vierde lid Wbp luidt:

*Persoonsgegevens betreffende erfelijke eigenschappen mogen slechts worden verwerkt voor zover deze
verwerking plaatsvindt met betrekking tot de betrokkene bij wie de betreffende gegevens zijn verkregen, tenzij:*

a. een zwaarwegend geneeskundig belang prevaleert of

b. de verwerking noodzakelijk is ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek.

In het geval als bedoeld onder b, is artikel 23, eerste lid, onder a, en tweede lid, van overeenkomstige toepassing.

Deze bepaling beoogt het gebruik van erfelijkheidsgegevens te individualiseren.

Buiten de twee daarin limitatief opgesomde uitzonderingen, laat de tekst van artikel 21 lid 4 Wbp
geen ruimte voor verwerking van erfelijkheidsgegevens met betrekking tot anderen dan de
betrokkenen bij wie de betreffende gegevens zijn verkregen.

De volgende passages uit de wetsgeschiedenis zijn in dit kader van belang:

*Een bijzondere bepaling betreft het vierde lid inzake erfelijkheidsgegevens. Een essentieel verschil tussen deze
en andere gegevens is dat zij niet uitsluitend betrekking hebben op de gezondheidstoestand van de individuele
persoon van wie zij in eerste instantie afkomstig zijn, maar ook op diens familieleden. Erfelijkheidsgegevens
hebben per definitie tevens betrekking op anderen. (Memorie van Toelichting bij artikel 21, vierde lid
Wbp: TK, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 115.)*

*De essentie van de regeling van de regeling is aldus dat het bijzondere uitstralingseffect dat inherent is aan
erfelijkheidsgegevens wordt geredresseerd. (Memorie van Toelichting bij artikel 21, vierde lid Wbp: TK,
1997/98, 25 892, nr. 3, p. 116.)*

*De bepaling heeft vooral tot doel de gelijkheid van iedere burger tot op zekere hoogte te waarborgen, en geeft
daarmee invulling aan het fundamentele recht als omschreven in artikel 1 van de Grondwet (non-
discriminatie). Voor zover genetische gegevens een rol spelen bij de behandeling van burgers in het
maatschappelijk leven, dient deze omtrent hemzelf, verplicht of vrijwillig, te zijn verkregen. Een burger kan
niet anders worden behandeld omdat omtrent hem gegevens kunnen worden herleid uit genetische gegevens
van anderen in dezelfde genetische lijn. Het gelijkheidsbeginsel werkt daarom ook door ten aanzien van
bijvoorbeeld opgeslagen DNA-gegevens. Deze kunnen op grond van deze bepaling alleen worden gebruikt met
betrekking tot de betrokkene zelf en niet tot anderen in dezelfde genetische lijn (...). Een en ander impliceert dat
de bepaling niet alleen betrekking heeft op het gebruik van erfelijkheidsgegevens in de gezondheidszorg, maar
ook het gebruik van die gegevens op andere terreinen van het maatschappelijk leven. Een voorbeeld is het
onderzoek van erfelijk materiaal voor de vaststelling van de identiteit van personen in verband met een
strafbaar feit waarbij DNA-sporen zijn veiliggesteld. (Memorie van Toelichting bij artikel 21, vierde lid
Wbp: TK, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 116.)*

"Van verschillende kanten is gevraagd naar het verband tussen de bepaling over de persoonsgegevens over erfelijke eigenschappen in artikel 21, vierde lid, en het strafrechtelijk onderzoek. Deze bepaling sluit uit dat erfelijke gegevens van de een worden gebruikt voor iemand anders uit dezelfde genetische lijn. Voor het strafrechtelijk onderzoek houdt dit in dat beschikbare DNA-gegevens van de vader niet kunnen worden gebruikt ingeval de zoon verdachte is van een strafbaar feit. Vergelijking van DNA-sporen bij een misdrijf kan slechts plaatsvinden met DNA-materiaal dat is verkregen van een verdachte. Daartoe strekken de bepalingen in het Wetboek van strafvordering. De voorstellen tot aanpassen van deze bepalingen hebben alle betrekking op DNA-materiaal dat afkomstig is van de verdachte. De bedoeling is dat iemand in Nederland niet toevalligerwijs makkelijker is op te sporen, omdat iemand anders in zijn familie in de DNA-databank van het Nederlands forensisch instituut voorkomt." (De minister van justitie in antwoord op vragen van kamerleden tijdens de behandeling in de Eerste Kamer van het wetsvoorstel Wet bescherming persoonsgegevens: Handelingen EK, 3 juli 2000, 34-1631.)

Artikel 21, vierde lid Wbp is een verbiedende bepaling:

Het verbiedende karakter van de bepaling - zoals eerder toegelicht - brengt met zich dat zulks ook niet is toegestaan op een van de gronden van artikel 23, eerste lid. (Memorie van Toelichting bij artikel 21, vierde lid Wbp: TK, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 116.)

Artikel 23 bevat een aantal gronden die het verwerken van gevoelige gegevens aanvullend veroorloven, voor zover de voorafgaande bepalingen geen verbod bevatten. (Algemeen deel van de Memorie van Toelichting bij de Wet bescherming persoonsgegevens: TK, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 24.)

In de recente Aanbeveling van de Raad van Europa over gegevensbescherming en medische gegevens komen ook enige bepalingen voor over genetische gegevens welke een werking hebben ook buiten de strikt medische omgeving. Er bestaat internationaal overeenstemming dat genetische gegevens uit een oogpunt van bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de regel nog gevoeliger zijn dan andere medische gegevens. De mogelijk in de naaste toekomst te verwachten vlucht van de biotechnologie en de daaruit voortvloeiende mogelijkheden om eigenschappen over personen te voorspellen op grond van gegevens die van anderen in dezelfde genetische lijn zijn verzameld, maken een strikte bescherming wenselijk. De context van de richtlijn dwingt ertoe in het wetsvoorstel de verwerking van genetische gegevens ook in deze context te regelen. De bepaling kan worden gezien als een interpretatie van het begrip «onverenigbaar gebruik» op het niveau van de wet in formele zin: het gebruik van deze gegevens afkomstig van de ene persoon voor welk doel dan ook is onverenigbaar met het gebruik van deze gegevens met betrekking tot een ander (in dezelfde genetische lijn). (Antwoord van de Minister van Justitie bij brief van 24 maart 1999 op een aantal vragen van de vaste commissie voor Justitie uit de Tweede Kamer over het wetsvoorstel Wet bescherming persoonsgegevens : TK, 1998/99, 25 892, nr. 9, p. 5.)

Uit het voorgaande volgt dat artikel 23, eerste lid onder e Wbp niet de mogelijkheid biedt om af te wijken van het verbod van artikel 21, vierde lid. Wetgeving die DNA-verwantschapsonderzoek mogelijk maakt, is derhalve in strijd met artikel 21, vierde lid Wbp. Het CBP adviseert de minister daarom niet over te gaan tot het ontwikkelen van wetgeving die de mogelijkheid introduceert van DNA-verwantschapsonderzoek in strafzaken.